

ESPRESSO

Toimitus

Tomas Rajaniemi

Laura Lund

Nimimerkki P

Kaapo Ovaskainen

Katarina Chicerina

Eerika Oksanen

Mimi Björk

Laukkaavat hevoset

Vanja Kailu

Susanna Akkila

Sisällysluettelo

(klikkaa otsikkoa päästäksesi kyseiselle sivulle)

Pääkirjoitus

Ylpeästi kielilukio 4

Maailmani rajat 6

Ylioppilaskoevinkkejä abeille 8

Stressinhallinta lukiossa 10

Hetken häilyvyys 11

Kolumni: Epäonnistunut sielu 13

Kolumni: Täydellisen onnellinen – vai ihminen? 15

Kirjasuositus luonnosta ja ihmisyydestä 17

Sinkkipojat 19

Nyt riittää: juttua nasujaisista 20

Tietokirja jokaiselle 22

Novellit: Pasin hitaat tanssit / Hillan sääli 25

Pääkirjoitus

Ylpeästi kielilukio

Tomas Rajaniemi

Kesäloma on päättynyt, osa meistä jatkaa vanhaa ja tuttua puurtamista, kun osalle taas ympäristö on vaihtunut täysin. Oli miten oli, on aika karistaa pölyt, ottaa aivot narikasta ja palata opintojen pariin – esimerkiksi uusien kielten merkeissä.

Kieltenopiskelu on vähentynyt merkittävästi eikä eri kielten osaajia ole samassa määrin kuin ennen, mikä kertoo siitä, että laajaa kielitaitoa ei nähdä kannattavaksi englanninkielisessä maailmassa. Tämä tuntuu ristiriitaiselta, sillä kielten opiskelu avaa edelleen uusia mahdollisuuksia, kehittää inhimillistä pääomaa ja luo pohjan kommunikoida uudella tavalla. Se on investointi, joka tarjoaa pitkäaikaisia hyötyjä niin henkilökohtaisella kuin ammatillisella tasolla.

Kielten opiskelun ja kokeilun mahdollisuuksia löytyy runsaasti, erityisesti Jyllassa, meidän tunnetusti kielipainotteisessa lukiossamme. Meillä voi tänä vuonna opiskella kymmentä eri kieltä: ruotsia, englantia, saksaa, ranskaa, venäjää, espanjaa, italiaa, japania, kiinaa ja uutena tulokkaana koreaa. Kurssitarjottimella on siis monenmoista kieltä, joista jokainen on meille tuttuihin kieliin verrattuna enemmän tai vähemmän erilainen. Perinteiseltä suomi-ruotsi-englanti-akselilta voi eittämättä tuntua oudolta aloittaa uuden kielen opiskelua, joten haluaisin kertoa myös omasta, vähän poikkeuksellisesta, kieliprofiilistani.

Kielet ovat osa identiteettiäni, joskus ehkä omaan makuuni liiankin vahvasti. Tämä johtuu siitä, että olen lukioaikani opiskellut seitsemää

vierasta kieltä, jotka yhtä poikkeusta lukuun ottamatta ovat olleet minulle ennestään täysin tuntemattomia. Kielten kvantitatiivisista haasteista huolimatta olen opiskelun ohessa keskittynyt myös jaksamiseen ja pitänyt huolen siitä, etteivät kielet saa viedä liikaa vapaa-aikaa. Vaikka yhtälö tuntuu haastavalta, olen onnistunut siinä mielestäni hyvin.

Muista kuitenkin, että voit tehdä kielten opiskelusta juuri sellaista kuin haluat, ja että kielten opiskelu kannattaa joka tapauksessa. Kielitaito on avain globaalin maailman ymmärtämiseen ja siinä menestymiseen. Tartu tilaisuuteen ja kokeile uutta – olit sitten ykkönen, kakkonen, abi tai muu kielistä kiinnostunut. *Curiosity doesn't kill the cat, ignorance does.*

Maailmani rajat

Susanna Akkila

Maailmalla ei ole rajoja. Kun näin Matildan ensimmäisen kerran Jyllassa elokuussa 1996, ajattelin heti saapuneeni rajojen ulkopuolelle – rajattomuuden ytimeen. Yhdessä toisen tulevan työkaverini Heljän kanssa intohimoiset, innokkaat ja motivoituneet äidinkielen ja kirjallisuuden vanhemmat lehtorit opettivat minulle, millainen maailma äikänopella onkaan! Siinä maailmassa viihdyn edelleen, ja iso kiitos kuuluu juuri Matildalle.

Syyslukukausi lähes 30 vuotta myöhemmin alkoi suru-uutisella: Matilda Pohjala (1941 - 2024), Espoonlahden lukion äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori (1971 - 2005) oli muuttanut muistoihin.

Mutta muistot elävät! Ja erityisesti Matildasta, joka oli ihan harvinaisen rakastettu, kunnioitettu ja arvostettu opettaja ja kollega. ”Ihana ihminen ja valovoimainen opettaja!”, ”Ihana ja lämmin ihminen!”, ”Äidinkielen opettaja vailla vertaa!”, vanhat opiskelijat listasivat fb:ssä uutisen saatuaan. Matilda jätti jäljen jokaiseen.

Matildassa näkyi pitelemätön elämänilo ja rohkeus: hän ei todellakaan pelännyt ottaa kantaa ja ilmaista sitä ääneen lujaa. Suorastaan legendaksi noussut kollegani saattoi myös hypätä pöydälle lausumaan runoja tai heittää korkokengällään tai taulusienellä liian huoletonna opiskelijaa. Kun ekat kännykät saapuivat luokkiin, temperamenttinen Matilda heitti yhden ulos kakkoskerroksessa olevan luokan ikkunas-
ta! Sen jälkeen kännyköitä ei kenenkään kädessä näkynyt.

Matilda oli koko elämänsä väsymätön lukemisen ja sivistyksen puolesta-puhuja: ”Kieleni rajat ovat maailmani rajat!” eli jos ei lue, maailma kapeenee. Viesti on nyt ajankohtaisempi kuin koskaan. Ja oli Matildalla paljon muitakin edelleen hyvin tärkeitä elämänviisauksia: ”Rakastakaa! Rakastelkaa!”, Matilda saattoi huutaa käytävällä, nauroi heleästi päälle ja kopisutteli koroillaan eteenpäin. Matildan perintö onkin kaiku, jonka ei kannata antaa hiljentyä.

Rakkautta, Matilda: olet sydämissämme aina

Matilda halusi viimeiselle matkalleen mukaan seuraavat kirjat:

1. **Sivullinen**
2. **Anne Frankin päiväkirja**
3. **Vasen jalkani**
4. **Vanhus ja meri**
5. **Muuan nuoruus**
6. **Sieppari ruispellossa**
7. **Omenapuu**
8. **Helmi**

Lista pitää sisällään maailman.

Ylioppilaskoevinkkejä abeille

- P

Miten valmistaudut ennen koetta:

- Opiskelu on tässä vaiheessa turhaa, mutta jos saat siitä mielenrauhaa, lue muistiinpanosi vielä kerran läpi.
- Käy ostamassa eväät koetta varten; mieluummin liikaa kuin liian vähän.
- Varmista, että herkkujen lisäksi otat jotain, mistä saat energiaa.
- Pakkaa eväät jo illalla, ja muista teipata kaikki tekstit ruoista sekä vaatteista.
- Yritä rentoutua ennen nukkumaanmenoa katsomalla jotain sarjaa tai elokuvaa tai lukemalla kirjaa.
- AIKAISIN NUKKUMAAN!
- Herää myös tarpeeksi aikaisin, jotta voit nauttia hitaasta aamusta ilman stressiä.
- Tule koululle tarpeeksi ajoissa, jotta ehdit tarvittaessa vaihtaa tietokonetta ja rupertella kavereiden kanssa.

Miten toimia koetilanteessa:

- Älä panikoi, jos kysymykset näyttävät ensisilmäyksellä liian haastavilta.
- Aloita helpoimmista tehtävistä, mutta älä kuitenkaan jätä vaikeille tehtäville liian vähän aikaa.
- Muista pitää tauko noin kerran tunnissa: syö eväitä, käy vessassa tai venyttele.
- Älä täysin jätä huomiotta kelloa, mutta älä myöskään seuraa sitä liian tarkasti, sillä se voi vaikeuttaa flow-tilaan pääsemistä.
- Koe on kello 9-15 (paitsi jos sinulla on lisäaika), joten paikalla kannattaa olla ainakin kello 14 asti.
- Älä luovuta kesken, vaan suorita koe kunnolla, jotta sinun ei tarvitse mennä uusimaan

Vanja Kailu

Stressinhallinta lukiossa

- P

Ylioppilaskokeiden lisäksi stressaavinta aikaa lukiossa oli varmasti koeviikko, joten tässä muutama vinkki ykkösille.

1. Kun tunnilla pitää kuitenkin käydä, kannattaa kuunnella kunnolla. Kuuntele tunnilla ja tee tehtäviä, jotta kokeeseen lukeminen on paljon helpompaa. Jos tavoitteesi on vain päästä läpi kurssista, sinun ei tarvitse lukea säästelemättä kokeeseen, kunhan kuuntelet aktiivisesti. Käytä aikasi viisaasti, niin pääset paljon helpommalla.
2. Kaikkien kokeiden lukemiseen on vaikeaa panostaa yhtä paljon, joten päätä etukäteen, mitä aineita haluat priorisoida.
3. Koeviikon kokeista ei kannata stressata liikaa, sillä ne ovat vain sinua itseäsi varten. Ne auttavat sinua näkemään, mihin sinun pitää vielä panostaa ja mitkä asiat olet muistanut hyvin. Tämä palaute auttaa sinua varsinkin silloin, kun luet ylioppilaskokeisiin. Pystyt näkemään, mitkä kurssit ovat menneet huonoiten, ja tiedät, mitä sinun pitää harjoitella ja kerrata uudestaan.
4. Tärkeintä muistaa on, ettei sinun pidä verrata itseäsi luokkatovereihin, sillä kaikilla on eri tavoitteet sekä eri keinot tavoittaa ne. Muiden onnistumiset eivät ole pois omiltasi, ja kaikilla on samat mahdollisuudet menestyä.

Hetken häilyvyys

Kaapo Ovaskainen

Elämme yhteiskunnassa, joka sairastaa suorittamista. Täysin irrallisesta perspektiivistä tavallinen ihminen voisi vaikuttaa jopa megalomaaniselta. Loputon, ehkä jopa huomaamaton, tavoittelemisen jatkumo on sulautunut osaksi suomalaisen maailmankatsomusta, ja vaivihkaa muotoutunut normiksi. Länsimaalainen suorittamiskulttuuri saa meidät suuntaamaan katseemme ainoastaan eteenpäin, millä voi olla fataaleja seurauksia; ihminen saattaa eksyä oman elämänsä sivulliseksi.

On vaikeaa olla tyytyväinen nykyhetkeen, kun tulevaisuus vaikuttaa näennäisesti aina paremmalta. Pakonomainen unelmien tai haaveiden jahaaminen läpi elämän kuitenkin johtaa ainoastaan eskapismiin. Nykyhetki menettää arvonsa, kun se rinnastetaan kaukaisiin kuvitteellisiin minäkäsityksiin. Hetkestä pakeneminen on seurausta esimerkiksi eksistentiaalisesta kriisistä, joka koronavuosien aikana sai enemmän tarttumapintaa ihmiseen kuin koskaan aikaisemmin. Kun elämä pysähtyi, erityisesti nuoret alkoivat elämään somevaikuttajien kautta, jolloin tiedostamattaan rinnastaa oman elämänsä idolinsa elämään. Kaikilta unohtui, että somevaikuttajat ovat täysin groteskeja, teennäisiä. He näyttävät elämästään vain sen, minkä ihmisten halutaan uskovan kokonaisuudeksi. Ihmiset ympäri maailmaa koki, ja kokevat edelleenkin, oman elämänsä dekadenttiseksi ja vajaaksi. Erityisesti länsimaalaiset yrittävät täyttää tuota sisäistä tyhjiötä ulkoisilla tavoitteilla ja haaveilla, sinisilmäisesti uskoen, että ne antavat meille jotain. Todellisuudessa ainoa tapa täyttää tuo tyhjiö on hyväksyä itsensä nykyhetkessä. Sen enempää ei voi, eikä tarvitse, olla.

Lukiossa ollessani olen keskittynyt ainoastaan ylioppilaskirjoituksiin. Ja nyt muutaman kerran jo kirjoittaneena, keskityn ainoastaan jatko-opiske

lu mahdollisuuksiin. Niin kirjoituksiin kuin jatko-opiskeluun liittyy paljon sekavia ajatuksia, jotka pyörivät epäonnistumisen, pelon ja stressin ympärillä. Vaikka on fakta, että yo-kirjoitukset eivät millään tavalla määritä ihmisarvoa eikä tulevaisuutta, tuntuu, että vain niillä on tällä hetkellä väliä. Eihän kukaan edes tule kysymään yo-kirjoitusten arvosanoja sen jälkeen, kun pääsee jatko-opiskelemaan, niillä ei enää yksinkertaisesti ole mitään väliä. Ja kaikille aloille ja poluille pääsee melko vapaasti hakeutumaan muilla tavoin, esimerkiksi pääsykokeen kautta. Miksi siis kirjoitukset kuormittavat niin paljon? Eivät ne määritä lopullisesti mitään. Yläkoulussa stressaa toisesta-asteesta, toisella-asteella jatko-opiskelusta ja sitten työelämästä! Se on jatkumo, loputon semmoinen. Miksi siis elää stressissä ja pelossa? Kokonaisuuden kuvitteellinen tavoittelu on infernaalista sisäfyksen työtä ja sen loputtomasta haikailusta rakentuu oman elämämme odysseia. Ihminen on vain ihminen.

Epäonnistunut sielu

Katarina Chicerina

Miksi koetaan, että on koko ajan pakko onnistua? Kamppaillaanko epäonnistumisen heikkouden kanssa, vai pelätäänkö, että epäonnistunut ihminen ei ansaitse tulla rakastetuksi? Onko epäonnistuminen kaikkien yhteinen pelko? Epäonnistuminen kuitenkin pitää kasassa, säilyttää halun yrittää ja kasvattaa sinnikkyyttä omien virheiden kautta. Miksi sitten pelätään epäonnistumista niin kovin paljon?

Onnistuminen on vaikeaa: siihen tarvitaan paljon voimaa, jota jokaisella ei välttämättä ole. Miksi vallitsee oletus, että kaikessa voi onnistua, vaikka todennäköisyys on usein pieni? Miksi piinataan itseään niin paljon? Onko kaiken yrittämisen kautta syntyvä tuska ansaittua vai voisiko matka vain jatkua ilman esteitä? Ihminen ansaitsee kuitenkin myös epäonnistumista, eikä ole luonnollista olla epäonnistumatta koko ajan. Miksi sitten jyllää pakkomielle onnistua koko ajan kaikessa?

On tärkeää löytää oma tasapaino, jossa riippuvuuden otteen voi irrottaa. Elämisessä tärkeintä on vain elää, joten onnistua voi myöhemminkin. Kenenkään arvo ei riipu siitä, mitä on saanut aikaiseksi, mutta silti melkein jokainen lukiolainen pyrkii rankaisemaan itseään, jos ei saavuta jonkin tavoitteistaan. Mikä sai yhteiskuntaa ajattelemaan, että epäonnistuminen on huono asia? Epäonnistumisen pelko saattaa jopa estää kaikkensa yrittämistä, sillä halutaan kaikin keinoin välttää sietämätöntä tunnetta epäonnistumisesta.

Epäonnistuminen tuntuu kamalalta, koska se valloittaa ihmisen kokonaan toisin kuin mikään muu tunne. Se syö itsetuntoa – jopa niin paljon, ettei mitään tunnu enää jäävän jäljelle. Tulevaisuus lipsahtaa käsistä ja uuden mahdollisuuden löytäminen on vaikeaa. Vain yksi pieni epäonnistuminen voi antaa harhaanjohtavan ajatuksen, joka johtaa vääriin näkökulmiin elämästä. Syyllisyyden tunne alkaa tuntumaan niin voimakkaalta, ettei välttämättä enää edes tunnista, miksi onnistumisen tavoittelu on niin vahvaa. Onko perimmäisenä tavoitteena saavuttaa itselleen tärkeitä asioita vai vellotaanko vain suuressa tarpeessa antaa muille kuvan omista saavutuksistaan?

Usein on vahva halu todistaa, että ollaan rakastamisen arvoisia, minkä takia pyritäänkin onnistumaan asioissa. Pelätään, että toinen melkein täysin samassa tilanteessa oleva ei ymmärtäisi pientä epäonnistumista. Jos jokaisella on tämä pelko, miksi ei voi vaan luopua tästä riippuvuudesta ja antaa itselleen hetken levätä? Lepääminen ei tarkoita pelkästään sitä, ettei olisi tekemässä mitään, vaan myös sitä, ettei katuisi omaa tekemättömyyttään juuri sillä hetkellä. Ihminen ei tosiasiassa lepää, jos syyttää itseään lepäämisestä.

Ihminen ei siis ole epäonnistunut olento, joten kenenkään ei pitäisi antaa uskotella itselleen niin. Ihminen voi onnistua, vaikka onkin joskus epäonnistunut. Hän voi antaa myös tietyistä tavoitteista periksi. Hän voi luopua onnistumisen riippuvuudesta, jos vain antaa itselleen siihen luvan. Anna sinäkin itsellesi lupa epäonnistua – ei se niin pelottavaa lopulta ole.

Täydellisen onnellinen – vai ihminen?

Oletko koskaan miettinyt elämän tarkoitusta? Moni sanoo, että se on elää hyvä ja onnellinen elämä ja nauttia asioista, jotka tuovat hyvän olon. Mutta mitä on inhimillinen onnellisuus? Me ihmisethän olemme julmia olentoja. Pilkkaamme ja tuomitsemme muita - jos emme sanallisesti, niin ainakin mielissämme. Tapanamme on myös ajatella asioista hyvin negatiivisesti ja pessimistisesti, ja kohdistamme sen muihin. Ihminen, joka pilkkaa muita, ei voi olla täysin onnellinen. Ihminen, jota pilkataan, ei myöskään. Miten onnellisuutta voi edes tavoitella yhteiskunnassa, jossa se tuntuu olevan vain kaukainen haave?

Olen itse ainakin kokenut yhteiskunnassa paineen olla onnellinen. Se käsitys “onnellisuudesta”, jota meille tarjotaan, olisi tiivistettynä “ole täydellinen, älä tee virheitä, pidä pahat ihmiset poissa elämästäsi, rakasta itseäsi...”. Kuvaus on hyvin ristiriitainen, koska kukaan meistä kahdeksasta miljardista ei täytä edes puoliakaan kriteereistä. Ehkä jossain fantasiamaailmassa tai eri universumissa, mutta ei oikeassa elämässä. Moni asia, jota meille tyrkytetään, ei ole realistista, eikä yhteiskunta hyväksy inhimillisiä virheitä tai asioita, jotka voisivat tulla ihmisen ja täydellisen onnellisuuden väliin. Ei kukaan ihminen pysty olemaan täydellinen tai hallitsemaan muita ihmisiä ympärillään. Täydellinen onnellisuus muutenkin aiheuttaa jatkuvia paineita ihmisenä. On fakta, että kaikki tekevät elämässään virheitä. Tavoitellessa täydellistä

onnellisuutta, virheen tehdessä tulisi ahdistusta siitä, että toimi väärin ja ei tule koskaan saavuttamaan täydellisyyttä.

Et voi muuttaa ihmisiä ympärilläsi, mutta voit muuttaa ihmiset, jotka ovat ympärilläsi. Et pysty mitenkään muuttamaan sitä, miten ihmiset sinua kohtaan käyttäytyvät ja mitä he tosissaan sinusta ajattelevat, ja vaikka yrität saada heidät pois elämästäsi, heidän näkemyksensä sinusta pysyvät heissä ikuisesti. Ja eikö niin, että täydellisen onnellinen ihminen olisi sellainen, joka ei huolehtisi, miten muut ihmiset hänestä ajattelevat? Mutta miten hän pystyy olemaan huolehtimatta ja olemaan onnellinen samaan aikaan, kun tiedostaa itse olevansa ei-pidetty ja päättää vain "blokata" sen? Täydellisen onnellinen ihminen ei voi olla naiivi.

Mielestäni täydellinen onnellisuus on kuin muotti, johon mahtuakseen täytyisi luopua osasta inhimillisyyttään. Sanat "täydellinen onnellisuus" ja "ihminen" eivät edes kuulu samaan lauseeseen. Jokainen on joskus toiminut väärin ja katunut tekoaan jälkeenpäin. Se on inhimillistä ja osa ihmisyyttä, mutta ei yhteiskunnan luoman täydellisen onnellisen ihmisen käytöstä. Esimerkiksi on fyysisesti ja henkisesti mahdotonta pystyä olemaan täydellinen kaveri, koska toisessa osapuolella saattaa herätä kateutta tai ilkeyttä. Ollakseen täydellisesti onnellinen, täytyisi olla supervoimia, ja kaikkien maailman ihmisten täytyisi olla yhtä täydellisiä. Siinä ei sitten enää olisi kyse ihmisestä.

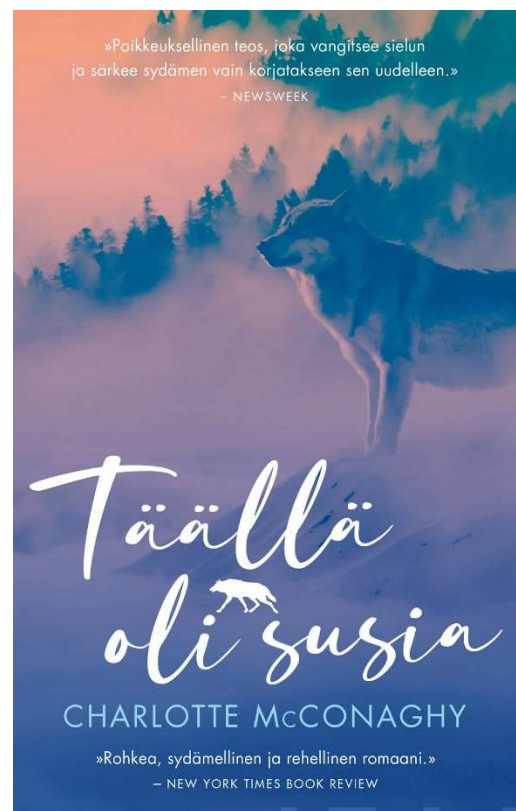
"Täydellinen onnellisuus" ei oikeasti ole saavutettava asia, vaan yhteiskunnan luoma myytti ja harha meille, tarkoituksena lisätä entistä enemmän ahdistusta ja epätoivoa. Meidän pitäisi muistaa, että emme ole täydellisiä emmekä pysty olla, ja sen sijaan keskittyä omaan nykyiseen elämään. On tärkeää osata hyväksyä itsensä ja muut sellaisina kuin ovat. Älä pyri olemaan supersankari; näin voit saavuttaa oikean onnellisuuden ilman paineita, syyllisyyttä tai täydellisyyden tavoittelua.

Kirjasuositus luonnosta ja ihmisyydestä

Eerika Oksanen

“Lakkaan olemasta nainen, ihminen, eläin, tai mitä olinkaan. Minä olen ihoon verhoutunut raivo.”

Charlotte McConaghyn kivuliaan kaunis romaani “Täällä oli susia” kertoo päättäväisestä naisesta Inti Flynnistä, joka tulee biologitiiminsä kanssa Skotlantiin vapauttamaan susilaumaa. Koko operaanin tarkoitus on elvyttää Skotlannin metsien ekosysteemi. Tehtävää mutkistavat vihamieliset kyläläiset, jotka eivät halua susia syömään karjaansa. Kipinöivä viha roihauttaa lieskoihin, kun yksi kylän maanviljelijöistä kuolee. Kaikki syyllistävät susia, joita Inti niin kovin rakastaa. Intin mukana Skotlantiin saapuu myös hänen mykkä kaksoissiskonsa Aggie. Siskokset ovat toistensa tukipilareita ja kumpikin rajun menneisyyden haavoittamia.

Kirjaa lukiessani koin kaikki mahdolliset tunteet. Hymyilin, nauroin, itkin ja kirosin ihmisten vihaa niin susia kuin toisiaankin kohtaan. Ihaninta oli lukea susista sellaisessa valossa, että ne eivät ole pahoja eläimiä. Susista kirjoitetaan kauniilla tavalla. Niitä ei kuvata pahoina tai vaarallisina vaan kauniina, lempeinä ja varovaisina otuksina. Sudet ovat tietysti isossa osassa kirjassa, mutta siinä käsitellään myös ihmisyyttä, ihmissuhteita ja

esimerkiksi lähisuhdeväkivaltaa. Ihminen ei ole vihainen vain susia kohtaan, vaan myös muita ihmisiä. Intin ja Aggien menneisyydessä tapahtui paljon pahaa ja juuri niitä kohtia lukiessani, sain niellä kyyneliä ja sydämessä tuntui kivulias pistos. Siskosten välisestä, kaiken kestävästä, rakkaudesta oli ihana lukea.

Teos on täynnä syvälle meneviä teemoja, joita jää etsimään ja pohtimaan vielä kirjan lukemisenkin jälkeen.

Tämän enempää en kuitenkaan kirjasta paljasta, sillä on mukavampaa lukea tietämättä ihan kaikkea. Muistutan kuitenkin siitä, että kirjassa on paljon rankkoja aiheita. Varoituksena myös, että kirjan luettuaan on vaikea päästää irti sen pakahduttavan kauniista kielestä ja jatkaa elämää. Niin minulle kävi.

Olen sitä mieltä, että ihan jokaisen pitäisi lukea tämä kirja. Varsinkin niiden, jotka katsovat susia vihan sumentamin silmin.

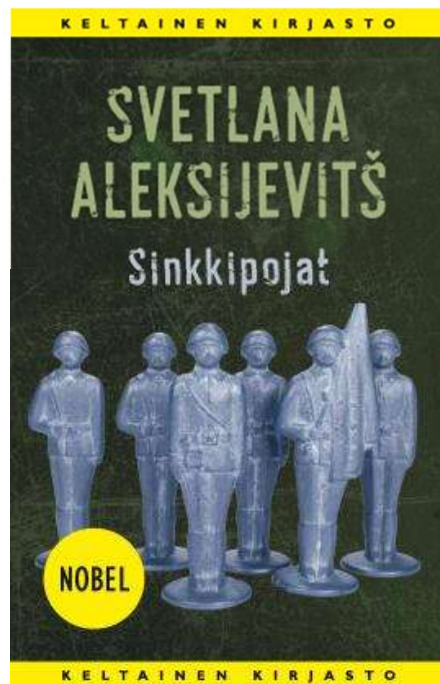
“Ja tuona samaisena päivänä, kun kompuroin vajasta ulos viipyilevään violettiin iltahämärään, minä näin metsänreunassa ensimmäisen suteni ja se näki minut.”

Sinkkipojat

Mimi Björk

Ukrainalaisen nobelistin Svetlana Aleksijevitšin teos *Sinkkipojat* (1991) kertoo Neuvostoliiton rikoksista Afganistanin sodassa. Kirja poikkeaa niin sanotusti “normaaleista” sotateoksista, sillä se on kokoelma todistajanlausuntoja Afganistanissa palvelleilta sotilailta, siviileiltä, sekä kaatuneiden äideiltä. Käytännössä kaikki todistajanlausunnot kertovat saman tarinan, mutta se vain alleviivaa teoksen merkitystä sodan käynnistä.

Teos ei ole kevyttä luettavaa, se on kammottava ja jää kummittelemaan mieleen. Silti teos on realistinen, pikemminkin kuin fiktion tuntuinen kauhuteos. Usein kun puhutaan konflikteista ja ihmisuhrien määrästä, numerot voivat tuntua epätodellisilta. Teos on kuitenkin muistutus, että sodissa kuolee ihmisiä, eikä lukuja.

Nyt riittää: juttua nasujaisista

Tomas Rajaniemi

Prologi:

Moi! Mitä sulle kuuluu?

Toivottavasti hyvää! Mun eka viikko Jyllassa on nyt takana. Kaikki on ollut aika uutta ja jännittävää, mutta samalla vähän kaoottista – kuten varmaan osait arvata. Uusi paikka, uudet ihmiset, ja tavat, joita yritän oppia. Mutta en valita, onhan tää ollut tosi mielenkiintoista!

Oon vähän pohtinut kavereiden saamista ja miten täällä pääsisi tutustumaan ihmisiin paremmin. Tietty kaikkialla sanotaan, että alussa kannattaa vaan rohkeasti mennä juttelemaan ja osallistua kaikkeen, mutta ei se aina ole ihan niin helppoa. Monilla tuntuu olevan jo omat porukat, ja välillä tuntuu, että oon vähän ulkopuolinen, vaikka toisaalta tiedänkin, että me kaikki ollaan täällä uusia.

Mä kuulin mun luokkalaisilta ja vähän muualtakin supinaa siitä, että ens perjantaina olis ne nasut, ja oon miettinyt tosi paljon, pitäiskö sinne mennä. Kaikki sanoo menevänsä sinne ja että siellä olisi kivaa. Toisaalta se koko meno kuulostaa vähän villiltä, enkä tiedä, onko se sit kuitenkaan just mun juttu. Mutta sitten taas aattelen, että jos jään kotiin, saatan missata hyvän tilaisuuden löytää uusia kavereita ja päästä paremmin mukaan tähän opiskelijaelämään. Mites sä?

Älä mene. Nasujaiset tuntuvat vaativan joka vuosi yhä enemmän palstatilaa. Jo pelkästään Helsingin Sanomien nettisivuilta hakusanalla nasujaiset saa tältä syksyltä eteensä tusinan verran aiheeseen liittyviä kirjoituksia, joista neljä on huolestuneiden lukijoiden kirjoittamia. Vaikka nasut eivät itsessään ole mitään uutta auringon alla, on täysin ilmeistä, että julkinen mielipide tätä “perinnettä” kohtaan on kurjistunut entisestään, eikä suotta.

Jyllalaisia on tänä vuonna osallistunut nasujaisiin viime vuosiin verrattuna vähän, mutta otsikoihin on noussut eritoten läheisen Matinkylän lukion nasujaiset, joissa henkisen ja fyysisen väkivallan käyttö oli viety muita pidemmälle. Selvää on se, ettei tällainen missään nimessä luo toivottua ryhmäytymisen ja koko lukion yhtenäisyyden tunnetta. Hauskanpito kuuluu muillekin kuin aiemmin nasujaisissa kärsineille ja hetken mielihoiteesta toimiville, vallastansa sokaistuneille nasuttajille.

Nasujaiset järjestetään Espoossa oppilaiden vapaa-ajalla, eivätkä ne ole koulujen tai kaupungin järjestämää toimintaa. Siivous päättyy kuitenkin aina paikallisten asukkaiden talkooprojektiksi ja negatiivinen mediahuomio opetusalan ammattilaisille kommentoitavaksi. Tällainen piittaamaton käytös on jo itsessään epäreilua ja hyväksymätöntä - onhan jo päiväkodissa opetettu korjaamaan lelunsa itse pois leikin jälkeen.

Vastuullisempiakin tapoja tutustua on olemassa, ja Jyllan opiskelijakunnan hallitus ja tutorit pyrkivät varmasti tälläkin hetkellä tekemään parastaan onnistuneen toiseen asteen alkamisen suhteen. Suurin ongelma on, että monien nuorten mielestä tällaisten vastuullisten toimijoiden tapahtumat eivät yksinkertaisesti kiinnosta. Nasujaiset vetoavat juuri siihen kapinallisuuteen ja spontaanisuuteen, jota perinteinen kouluympäristö ei pysty turvallisten ja inklusiivisten periaatteiden puitteissa tarjoamaan.

Mutta kysymys kuuluu: eikö olisi mahdollista luoda vaihtoehtoja, jotka olisivat yhtä houkuttelevia ja hauskoja ilman niitä ongelmia, joita nasujaiset väistämättä aiheuttavat?

Arvoisat lukijat, haluan osallistaa teidät tähän yhteiseen aivoriiheen. Herättäkää keskustelu nasujaisista uudelleen henkiin ja tuokaa esille vaihtoehtoisia ryhmäytymistapoja, jotka kiinnostaisivat teitä itseännekin ja eritoten meidän tulevia keltanokkiamme. On vihdoin aika luoda perinne, johon voi osallistua pienellä kynnyksellä ja josta ei tarvitse lukea seuraavan päivän Hesarissa saati Espostissa.

Tietokirja jokaiselle

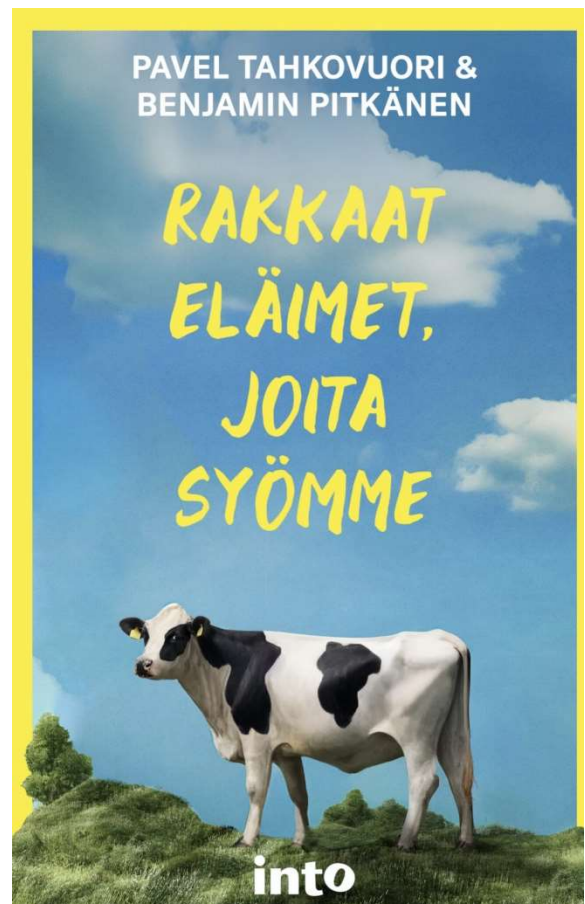
Susanna Akkila

Syksyn yksi myydyimmistä tietokirjoista on Benjamin Pitkäsen ja Pavel Tahkovuoren ”Rakkaat eläimet, joita syömme”.

Uusi kirja on syksyllä koulunkin kirjastossa ja arvostelu siitä luettavissa seuraavassa Espostissa. Sitä ennen Benjamin vastaa kuitenkin Espostin kysymyksiin:

1) Tietokirjanne on puhuttelevan monipuolinen kokonaisuus. Miten jaoitte töitä?

Pavelilla oli kirjasta pääkirjoitusvastuu ja minun roolini oli etenkin kontaktien hankkimisessa. Haastattelut jaoimme niin, että Pavel haastatteli tilallisia, eläintiloilla työskenteleviä henkilöitä ja minä sitten poliitikkoja ja tutkijoita. Kirjoitimme sekä yhdessä että erikseen ja kävimme paljon keskusteluja kirjaan liittyen.

2) Miten pystyit hyödyntämään omaa koulutusta ja tieteellistä osaamista?

Yliopistossa käymäni valtiotieteiden maisterintutkinto auttoi etenkin lähteiden hallinnassa, tiedonhaussa sekä tieteellisen tekstin kirjoittami-

sessä, sillä yliopistossa kirjallisia töitä on paljon. Myös koulutuksen kautta saadut kontaktit olivat avuksi kirjan tekemisen aikana.

3) Yllättikö jokin uusi tieto?

Meitä molempia yllätti positiivisesti se, miten avoimesti haastateltavat, etenkin tiloilla työskentelevät henkilöt, olivat valmiita puhumaan kokemuksistaan ja jakamaan todella vaikeita ja kipeitä asioita kanssamme. Yksittäisenä uutena ja isona uutispommina tuli tieto kaupan alan sisältä: se, että kaupat soveltavat kasvipohjaisiin tuotteisiin premium-hintoja, mikä jarruttaa ruokamurrosta. Tästä ei julkisesti puhuta, mutta tämä tieto tuli alan sisältä.

4) Millainen on sun mielestä hyvä ja tarpeeksi moniääninen tietokirja?

Runsas ja vaihtelevien lähteiden käyttö tuo kirjalle uskottavuutta, ja on mielestäni avainasemassa hyvässä tietokirjassa. Kriittinen tarkastelu ja oma pohdinta ovat myös tärkeitä asioita. Moniäänisyyttä hyvään tietokirjaan tuo se, että kirjoittaja on valmis haastamaan myös itseään tekstissä, eikä vain siteeraa toisten tekemiä tekstejä. Erilaiset haastateltavat tuovat myös erilaisia ääniä kuuluviin tärkeällä tavalla.

5) Millaisen vastaanoton olette saaneet?

Erittäin hyvän vastaanoton! Vaikka tiesimme, että kirja on vahva ja mukaansatempaava, olemme silti olleet häkeltyneitä sen saamasta palautteesta. Suosiosta kertoo jotain se, että kirjan kaksi ensimmäistä painosta myytiin loppuun alle kahdessa viikossa ja kirja on Akateemisen Kirjakaupan myydyin tietokirja. Olemme myös olleet useissa haastattelussa, mm. Ylen aamu tv:ssä, Ylen Uutispodcastissa, Turun Sanomissa sekä Yle Svenskassa. Parhaita palautteita ovat olleet henkilökohtaiset palautteet, joissa on kerrottu, että kirja on koskettanut ja siitä on saatu uutta tietoa.

6) Miten tästä eteenpäin?

Syksyn 2024 aikana olemme kirjakiertueella, ja vierailemme useissa kaupungeissa etelästä pohjoiseen puhumassa kirjasta ja sen teemoista. Kirjakiertueen tapahtumat jatkuvat myös keväällä 2025.

Benjamin Pitkänen on jyllalaisille tuttu; vierailu vuonna -22 sai 200 kuulelijaa mukaan kiinnostavaan arvokeskusteluun. Toivottavasti näemme uudelleen pian!

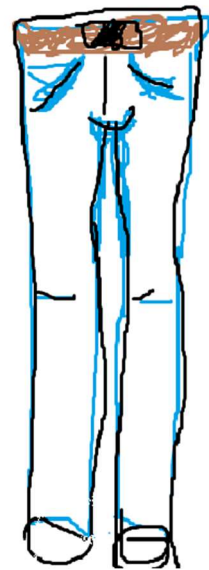

Kuva: Susanna Akkila

Pasin hitaat tanssit

Laukkaavat hevoset

Pasi rummutti rumpuja mieluisasti tiistai iltana, kunnes Liisi koputti oveen aggressiivisesti. Pasi ei uskaltanut jatkaa rummutusta Liisin huudettua ”Nyt kädet yhteen ja tanssitaan hitaasti” Liisi pakotti Pasiin tekemään kakun jossa lukee ”tanssitaan hitaasti yhdessä kunnes hajoan” Pasi ei suostunut Liisin käskyyn vaan hän tanssi yksin pimeässä pois Liisin luota. Pimeässä Pasi kuuli vauvan, jonka ääni tuli kaiuttimesta. Liisi syöksyi kohti Pasia ja söi hänen housut. Pasi kirkui korkealta kuten kameli synnyttäessään. Pasi sanoi ”mörökölli” ja istui rikkinäiselle nojatuolille. Hänen egonsa oli murtumaisillaan housujen kohtalon myötä. Liisi haisteli Pasiin varvasta, koska hänellä oli jalkasieni. Liisi soitti Jarnolle ja kertoi yllättävästä havainnostaan Pasiin jaloissa. Jarno hämmästytti suuresti ja oksensi voimakkaasti varpailleensa. Liisi koputti Pasiin päätä jolloin Pasi oksensi lisää varpailleensa. Liisi lähti kohti valoa ja toivoi ukulelea lahjaksi. Hän oli toiveikas elämän suhteen siksi hän ei valmistunut tulevaan kuolemaan.

Hillan sääli

Laukkaavat hevoset

Illalla myöhään Hilla kävelee kotiin esityksestä suurelle yleisölle. Hilla ajattelee, että hän voisi käydä autiosaarella ja nukkua ilmapatjalla lämpimästi. Silloin Henkka tupsahti paikalle ja teki kuperkeikan. Hilla ihasteli Henkan kasseja jotka roikkuivat mahassa. Kauppakori oli pullollaan tilliä joka tuoksui pekonilta jota oli paistettu aikaisemmin. Hilla ei kyennyt kävelemään hajun seurauksena. Hänellä on paha syöpä eikä voi purjehtia Atlantin yli joka oli hänen unelma. Henkka halasi Hillaa säälistä. He istuvat vesanpöntöllä yhdessä silloin Henkan pylly räjähti. Koko pönttö alkoi kuplimaan happamuudesta. Hilla järkyttyi mausta, mutta pärjäsi hienosti. Henkka ei hävennyt tekoaan vaan oli ylpeä siitä kuin alfamale.

